

Večernik

Leto V. (XII.), številka 162

Maribor, torek 21. julija 1931

»JUTRA«

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček, zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemati v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifi
Oglase sprejema tudi oglezni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

V pričakovanju pomoči iz Londona

AMERIŠKI LISTI NAPOVEDUJEJO NOVO SENZACIJONALNO INICIJATIVO PREDSEDNIKA ZEDINJENIH DRŽAV. — ANGLEŠKI IN AMERIŠKI PROTIPREDLOGI NA FRANCOSKE ZAHTEVE.

LONDON, 21. julija. Po slovesnem sprejemu evropskih in ameriških državnikov na londonskem kolodvoru Victoria so se odpeljali državniki med vzklakanjem tisočglave množice v prostore ministrskega predsednika Macdonalda v spodnji zbornici, ki je na to ob 18.30 otvoril konferenco ameriških, francoskih, angleških, nemških, italijanskih in belgijskih delegatov s kratkim pozdravnim govorom, v katerem je očrtal stanje nemške gospodarske in finančne krize ter opozoril na njene morebitne posledice, če se Nemčiji v zadnjem hipu ne pomaga. Za njej je francoski ministrski predsednik Laval obrazložil pariška pogajanja in uspehe francoško-nemških razgovorov. Izjavil je končno, da upa v lojalno sodelovanje med Parizom in Berlinom, ki bo utrdilo svetovni mir ter medsebojno zupanje med posameznimi državami.

Z veliko pozornostjo so poslušali delegati tudi govor kancelarja dr. Brüninga, ki se je zahvalil Lavalu in Briandju za njuno dobro voljo ter podčrtal dobro voljo nemške vlade za odstranitev vseh spornih vprašanj med Nemčijo in Francijo. Obširno je poročal o ukrepih nemške vlade za ublažitev finančne krize in naprosil končno vse delegate, naj pomagajo nemškemu narodu, da prebrodi sedanjo težko krizo.

Pred zaključkom seje, ki se bo nadaljevala danes jutraj, so razpravljali delegati še o dnevnem redu zasedanja konferen-

LONDON, 21. julija. Glasilo angleške delavske stranke »Daily Herald« objavlja daljši uvodnik o pomenu in izgledih londonske konference. Po mnenju lista je upravičeno upanje, da bo konferenca uspešna zadovoljivo, kljub vsem težavam. Pričakovati je, da ne bo stavila Francija Nemčiji nobenih nesprejemljivih pogojev. V Londonu sploh ne bo dosti govora o političnih garancijah. Vsekakor pa mora Nemčija računati s tem, da je vzbudil predlog o petletnem političnem moratoriju v Evropi veliko zadovoljstvo v Angliji ter da ga bodo podpirali angleški državniki z vsemi silami. Evropa je potrebna miru ter so zanjo morebitni politični in diplomatični pustolovski podvigi, ki jo lahko pritrjajo na rob katastrofe, celo nevarni. Poletnost političnemu mo-

ratoriju v Evropi pa bi se morale pridružiti seveda vse prizadete države in samo Francija in Nemčija.

BERLIN, 21. julija. Po poslednjih poročilih iz Londona je računati s tem, da bosta obiskala Laval in Briand še tekom letošnje jeseni Berlin, da se tako odzove nedeljskemu vabilu dr. Brüninga. Obisk se bo vršil najbrže po zasedanju plenuma Društva narodov. V zvezi s tem poročajo nemški listi, da se bo vršil odložen obisk Macdonalda in Hendersona v Berlinu v bližnji bodočnosti.

LONDON, 21. julija. Konferenčni krogi splošno pričakujejo, da bodo ameriški in angleški delegati že danes predložili na francoske zahteve o finančni pomoči Nemčiji svoje protipredloge. Kakor poroča diplomatski poročevalec »Daily Telegraph«, je prišlo med Francozi in ostalimi delegati konference že do težkih nesoglasij. Dočim se zavzema Francija za dolgoročne kredite potom običajne emisije, pa smatrajo angleški delegati za umestnejše kratkoročne kredite na tri mesece, ki se lahko pozneje podaljšajo od 1—3 let.

NEWYORK, 21. julija. Tukajšnji listi poročajo, da bo državni tajnik Stimson že danes predložil predloge svoje vlade londonski konferenci. Istočasno označuje predlog ameriške vlade kot senzacionalno inicijativo predsednika Hooverja. V Beli hiši trenutno še strogo molče o podrobnostih načrta. »New York Times« in »Herald Tribune« sklepata iz izjav odličnih ameriških vladnih zastopnikov, da gre za kreditno akcijo, ki bo srejemljiva za Zedinjene države in sicer pod pogojem, da se razmerje med Francijo in Nemčijo popolnoma razjasni. Ako pride delanski do tega, potem bo finančno-tehnično stran nemške stvari lahko rešiti brez večjih težkoč.

Predsednik Hoover je imel pozno snoči z Millsom in državnim podtajnikom Castiom razgovor, kateremu so prisostvovali tudi londonski veleposlanik Dawes, Pierpont Morgan in Morrow. Navzočnost Stimsona in Mellona v Londonu tolmačijo listi v smislu, da ameriška vlada odobrava londonsko akcijo. Da pa se prepreči domneva, da bi hotela ameriška vlada jamčiti za sedanji status

quo v Evropi, bo zahteval Stimson že danes, da se izključi na londonski konferenci vsako politično vprašanje ali pogoj.

BERLIN, 21. julija. Državna vlada je ne prestano v stikih z državnim kancelarjem dr. Brüningom in zunanjim ministrom dr. Curtiusom, da se lahko na podlagi telefonskih razgovorov posvetuje o stališču, katero je treba zavzeti. Razgovoru, ki se je vršil snoči po banketu med doktor Brüningom in Macdonaldom, pripisujejo tukajšnji politični krogi veliko važnost.

Državna vlada je izdala sedaj zopet novo zasilno naredbo, po kateri dobe vsi državni nameščenci, deželni uradniki in občinski uradniki dne 1. avgusta le polovično plačo, drugo polovico pa šele 10. avgusta. Enake določbe veljajo tudi za privatne nameščence.

Veliki nemiri u Sevili

MADRID, 21. julija. Po pogrebu nekoga delavca, ki je bil ubit pri spopadih delavcev s policijo, je prišlo snoči po ulicah Seville vnovič do krvavih nemirov. V spopadih s policijo je bilo 5 oseb ubitih, 14 težko in 50 lahko ranjenih. V mestu je proglašena splošna stavka. Tudi v Barceloni je prišlo do težkih izgredov in je razjarjena množica hotela zažgati areno, v kateri se vrše bikoborbe. Pri krvavih spopadih so bile 3 osebe ubite.

Aretacije komunistov v Atenah

ATENE, 21. julija. Atenska policija je vdrla na tajno zborovanje voditeljev grških komunistov, ki so se posvetovali o organizaciji velikih komunističnih nemirov na dan 1. avgusta. Aretiranih je bilo 73 komunistov. Pri hišni preiskavi so našli tudi mnogo obtežilnega gradiva. Komunisti bodo obtoženi zaradi priprav za komunistični prevrat.

Pri iskanju sledi na kozarec naravnega »Franz Josefove« grenčice, popite jutraj na tešče, brez muhe izdatno iztrebljenje črevesa, kar povzroči ugoden občutek olajšanja. Zdravniki-strokovnjaki pripominjajo, da učinkuje »Franz Josefova« voda sigurno in uspešno tudi pri kongestijah proti jetrom in danki ter pri kočnih žilah, hemeroidih, oboleli prostati in mehurnem katarju. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Stalinove težave

V soboto je bil otvorjen v Moskvi letošnji veliki kongres komunistične internacionale. Sicer tako zgovorni moskovski radio to pot čudno molči. Kljub napovedim sovjetskih listov, da bo imel ob tej priliki diktator Stalin velik načelen govor o svetovno-političnem položaju, doslej še ni nobenih vesti o tem govoru. Morda je to pripisovati rezerviranemu stališču Moskve do včerajšnjih dalekosežnih pogajanj v Parizu, ki bodo zapustila gotove globoke sledi tudi v bodočem razvoju odnošajev med Nemčijo in Rusijo. Vsekakor pa je gotovo, da bodo na tem kongresu posebno pozornost razpravljali o tem, kako naj bi kar najbolje izrabili v prid komunistične akcije sedanje kritično stanje v Evropi, od katerega so si moskovski mogotci toliko obetali.

Stalinova pozicija ni danes v sovjetski Rusiji daleko več tako jaka, kakor je bila še pred letom dni. Zarota Sircova in tovarišev je pokazala, da je pričelo opasno vreti proti sovjetskim voditeljem. Potem, ko je zrastle iz vrst komunistične omladine, se je povzpela s svojo izredno energijo do najvišje razpoložljivega mesta predsednika ljudskih komisarjev. Učevala ni le popolno zaupanje komunistične stranke, temveč tudi zaupanje sicer tako nezaupljivega Stalina. Bil je najzvestejši med najzvestejšimi. Kljub temu pa je bil baš on tisti, ki je stopil na čelo organizirane borbe proti Stalinu ter izvedel organizacijo odpora že tako daleč, kakor so to še ni posrečilo doslej še nobenemu izmed nezadovoljnih boljševiških voditeljev. Njegov program je bil zelo kratak in preprost. Zahteval je predvsem povratek k novi gospodarski politiki, ki jo je po dobi bojnega komunizma tako uspešno pričel izvajati pokojni Lenin. Dalje je zahteval dovoljne ustanovitve vsaj še ene opozicijske stranke, ki bi zbrala v svojem okrilju seljaške in neproletarske sloje naroda.

Pri organiziranju tega pokreta se je naslonil v prvi vrsti samo na visoke funkcionarje in rdeči vojski, kjer vlada že dolgo neprikrito nerazpoloženje proti preradikalni politiki Stalina in njegovih tovarišev. V Moskvi je vedelo za njegove priprave samo pet ljudi. Eden od njih, Resnikov, je postal izdajalec, ki je vso zaroto razkril Stalinu in nemalo presenečeni in sicer tako dobro poučeni politični policiji. Zahtevali so takojšnjo smrtno kazen za Sircova, ki bi bila tudi izvršena, če ne bi vstal v poslednjem hipu vojni komisar Vorošilov ter opozoril Stalina na to, da bi pomenila usmrtitev Sirova nezgodni pričetek državljanske vojne ter razkol v rdeči vojski. Stalin se je te grožnje ustrašil in pregnal Sircova, ki ni hotel izdati nobenega svojih sozarotnikov, samo na Ural.

S tem je znova dokazal, da ne slovi zastoj kot najboljši taktik med boljševiškim mogotci. Njegovo načelo je namreč, da se najbolj onemogoči razmah

vsake resnejše opozicije, če se zapre njene voditelje, njihov program pa prevzame do časa, ko se pojavi zopet nova opozicija proti tej novi politični liniji. Tako je razgnal levičarsko opozicijo okoli Trockega, ko je pričela protestirati proti premočni okrepitvi zasebnega gospodarstva za časa izvajanja nove gospodarske politike in sam pričel brez nje in proti njej z radikalno socializacijo. Po neuspehu prisilne kolektivizacije seljaških gospodarstev je preprečil agitacijo desničarske opozicije okoli Buharina, Tomskega in Rikova s tem, da jih je pogljal v pregnanstvo in sam krenil na pot postopne kolektivizacije po izrečenem govoru o potrebi zavezitve prenegle in škodljive kolektivizacije.

Isti slučaj opažamo v njegovem poslednjem preobratu od dogmatičnega kolek-

tivističnega komunizma k priznanju potrebe izvajanja metod zapadnega kapitalizma za uspešno izvršitev pletilke. Izvrševanje te je namreč pokazalo, da ni mogoče uspešno dovršiti tega gigantskega dela brez moči s predvojno tehnično in znanstveno kvalifikacijo, ki so bili doslej potisnjeni popolnoma na stran. Ta ugotovitev je bila tudi ena najmočnejših Sircovih parol proti Stalinu, s katero je posebno uspeval med voditelji rdeče vojske. Zato je moral Sircov romati na Ural. Stalin pa je stopil na govorniški oder, kjer je slovesno proglasil novi kurz.

Posledica tega pa je bila novo zdecimiranje že itak redkih vrst njegovih še preostalih zvestih soborcev. Zameril se je posebno komunistični omladini, ki je delala in živela v upu, da bo sama lahko izvedla načrt gospodarske obnove brez

sojuznanja toliko omražnih buržujskih strokovnjakov, proti katerim je čula vrsto let toliko strašnih obtožb baš iz ust samega Stalina. Ta mladina ne taji svojega razočaranja ter izjavlja, da vidi v novem Stalinovem koraku prvi korak v realno in k individualnemu kapitalizmu. Gotovo je, da se bo del te omladine priključil desničarski ali levičarski opoziciji, ki še vedno čista udušeni. Poleg teh čeh opasnih nasprotje Stalinovega režima pa obstoji še vedno neokrnjena Sircova zarotniška organizacija. Vse te tri skupine delajo danes mrzlično med narodom, ki strda in stiska pesti proti Stalinu, dočim razmetava on rusko blago po svetovnih trgih po skoro smešnih cenah. Roko v roki z njimi pa dela tudi rdeča vojska, ki postaja vse bolj samostojna.

K vprašanju mariborskega gledališča

(K aferi dr. Strmšek-Rasberger.)

Med največje čednosti umetniških stvariteljev spada skromnost in njih najslabše lastnost je, spuščati se s kritiko v javni prepir. Kdor se v javnosti pojavlja, ta že mora naprej računati s tem, da se ga bo javnost lotila. Tudi mora vedeti s Shakespearem, da je to pošast v tisočermi glavami in quot capita tot sententiae. Zato je višek modrosti ta, slabe kritike poleg dobrih shranjevati in prepustiti sodbo kulturni zgodovini, ki je vedno pravična. Zato niso modro storili, da so se svoječasnno obregovali vame gg. Nuščič in Kovič, v Reharja ga. Šetinska, v g. Koprivca g. Kovič itd. itd. Zakaj sodba o mariborskem gledališču bo pisana preko teh protestov in bo beležila zlasti to, da je pri mariborskem gledališču že kronično, protestirati zoper javne ocene. Umetnik naj dokazuje, da je kritika napadna, s tem, da ustvarja umetnine, tako bo kritika pobil, ne pa s prepiri po časopisih. To bi naš senior g. Rasberger že lahko vedel.

Se bolj lahko bi pa vedel, da le style est l'homme. Ako si dovoli govoriti o filozofu, ki predava literaturo, ki je spisal že marsikako delo, se pečal z dramatikom in z dramami in nad 10 let proučeval mariborsko gledališče in zlasti kot kritik stalno pisal o njem, da nima strokovnjaške sodbe o umetnikih, da vsak njegov stavek kriči, da nima umetniške izobrazbe, da nima pravice soditi o njem, in ponavlja, da nima strokovnega znanja, in njegovim spisom javnost pomilovalno smeje, — potem to pada na njega samega nazaj. Vsak čitalec bo tu sodil sam. Tak ton je treba odločno zavrniti. Vsakdo od publike ima pravico, izjaviti se o tem, kaj misli o igralcu, igralec pa

ima pravico, s svojim ustvarjajočim genijem udušiti negativne sodbe. Tembolj taka pravica pripade možu, ki je po svojem poklicu, po svojem obsežnem znanju, po kritičnem in drugem dolgoletnem delovanju pri mariborskem gledališču naravnost avtentična osebnost, da zapiše sodbo, ki jo vsi z obema rokama podpisujemo, dasi jaz vselej nisem bil enakih misli kot on.

Brez starejših igralcev ni odra, pravi g. Rasberger. Pri Comedie française je navada, da vsako leto po zadnji predstavi pride drug za drugim vsi igralci na oder pred občinstvo; one, ki jih publika hoče še imeti, pozdravi s ploskom, one pa, ki so že dali, kar so imeli, odpravi z molkom. Tako odhajajo s solznimi očmi leto za leto biviš ljubimci, največji umetniki, mimo publike, ki jih je svojedobno nosila na rokah, v zaslužni pokoj. Pri nas pa izgleda, da je treba brezobzirno povedati. Človek ni večer in še manj ogenj v njem, tako je v tem oziru najbolj tragičen pojav Aškerca, saj g. Rasberger ni osamljen. Stari so odru ovira, tako se mora reči.

Že leta sem toliko pisal, da je mariborsko gledališče v sedanjih šestavi nemogoče, brez možnosti razvoja, da za umetniško plat nič ne znači, in da bi ga ne bilo treba, ko bi v Mariboru ne vršilo še vrsto drugih važnih nalog. Zato sploh norem več govoriti o tem, saj je vse zastoj. Veseli me pa, da se pojavljajo sedaj tudi drugi glasovi. In če sem se danes oglašil, sem storil to zato, da protestiram načelno zoper tak nastop, kakor si ga je izbral g. Rasberger.

M. Šnuderl.

Zamorec v kopališču

V Budimpešti je že nekaj dni predmet kavarniških in gostilniških razgovorov kubanski zdravnik dr. Ramon Castello, ki se mudi že dalje časa tamkaj. Njegova nesreča pa je, da je zamorec. Pred nekaj dnevi je hotel obiskati kopališče v hotelu Gellert in se malce ohladiti v sedanjih hudi vročini. Komaj pa je stopil v bazen, že so postali ostali kopalci čudno nemirni. Ni trajalo dolgo, ko se je približal zamorskemu doktorju plavalni mojster ter ga odločno pozval, naj takoj zapusti kopališče. Poziv je motiviral z izjavo nekaterih angleških in ameriških gostov, da se pod nobenim pogojem ne kopljejo s črnecem v istem bazenu. Castello je bil silno razjarjen ter je izjavil, da se mu je kaj takega pripetilo doslej samo še na Madžarskem. Zalegli niso celo protesti madžarskih zdravnikov, tako da dr. Castellu ni preostalo končno drugega kot zapustiti kopališče. Sedaj pa hodi dnevno dvakrat pred vhod v kopališče ter zahteva, da mu dovolijo vstop. Obenem pa je tudi tožil ravnateljstvo hotela zaradi razžaljenja časti.

Prikazen vzrok za ločitev zakona

Pred pariškim sodiščem za ločitve zakona se bo vršila te dni originalna in zanimiva razprava. Sodnike čaka namreč nenavadno težka naloga, ker gre za motenje zakona po tretji osebi, ki pa stvarno ne obstoji. Ta skrivnostna tretja oseba, ki ovira srečo zakonske dvojice, namreč ni nikdo drugi, kakor — prikazen. Zato se bo moralo vse vprašanje rešiti brez pričevanja glavne pričje, ki naj bi izpovedala, ali ima gospa Bedon s svojo tožbo prav ali ne. Ker pa zahteva tožiteljica od moža tudi veliko materialno odškodnino, je stvar vsekakor vražje zapletena.

Maurice Bedon je lastnik dveh trgovin in bogat človek. Prišel je svojo karijero kot trgovski pomočnik, se oženil v mladih letih in si s pomočjo pridnosti in razumnosti svoje prve žene pridobil lepo premoženje. Pred štirimi leti mu je žena umrla. Na smrtni postelji je možu obljubila, da ga ne bo zapustila niti preko groba in da bo vedno ostala njegov dober duh. Še predno je poteklo leto, pa se je Bedon odločil, da se poroči vnovič in

sicer z neko bogato vdovo. Prvi meseci zakona so minili v najlepšem redu. Toda prve sence so padle na Bedonov zakon, ko je kmalu nato prisostvoval spiritistični seji kluba »Vega«, na kateri so preizkušali metode novega medija. Pri tej priliki se je namreč pokazal duh Bedonove pokojne žene, ki mu je ostro očital njegov drugi zakon, češ da ga bo druga žena uničila. Končno mu je duh prepovedal, da bi smatral svojo drugo ženo kot pravo ženo in nadaljeval z njo zakonsko skupnost. Bedona je ta dogodek silno vznemiril. In res sta od tega dne izginila mir in sreča iz njegove hiše. Bedonova žena je počestka mislila, da ima mož svoje muhe, toda kmalu se je prepričala, da je ar mnogo resnejša. Bedon je namreč od tedaj stalno skušal priti v stike z duhom svoje pokojne žene in se je sploh neprestano bavil s spiritizmom. Ker je pri tem ženo popolnoma zanemarjal, je ta končno izgubila potrpljenje in vložila tožbo za ločitev zakona.

Maurice Bedon pa je znan kot jako trezen človek, ki se niti najmanj ne nagiba k misticizmu. Tem čudnejša je zato situacija, v katero je zašel sedaj. V še bolj mučnem položaju pa je vsekakor sodišče, ki mora razvezati ta nenavadni gordijski voz.

Žigovanje novorojenčkov

Razne porodnišnice v Newyorku nameenjajo v bodoče zaznamovati novorojenčke z ultravioletnimi žarki, da bi tako onemogočile zamenjavanje otrok. Dosudani poskusi so se pokazali kot zelo praktični in je vsa procedura brez bolečin. To »žigovanje« otrok se vrši namreč na sledeči način: Novorojenčku obesijo okrog vratu ploščico z vrezanim imenom, nato pa pride otrok pod ultravioleto letne žarke, ki zapuste na njegovi koži v temnordeči barvi odtiske imena s ploščice. Odtiski se poznajo samo dva tedna, nato pa popolnoma izginejo. Namen tega žigovanja je, kakor smo že omenili, da otrok takoj po porodu ne bi zamenjavali, kar se le prečesto dogaja, posebno v porodnišnicah, kjer se rodi več otrok naravnost. Še nedavno se je namreč v Čikagu pripetil podoben slučaj, radi katerega je prišlo potem do zelo zamotane pravde. Da se to v bodoče prepreči, se namerava uvesti »žigovanje« novorojenčkov z ultravioletnimi žarki.

Sokolstvo

Javen nastop Sokola v Vuzenici.

Dan veselja in uspehov je za nami. Preteklo nedeljo je priredilo naše Sokolsko društvo javen nastop, ki je tako v moralnem kakor brez dvoma tudi v gmotnem oziru, uspel nad vse pričakovanje dobro. Pri tako malem podeželskem društvu je nastop, ki obsega petnajst točk, izvajanih samo od lastnih oddelkov, vsekakor delo, na katero vadiitelji lahko gledajo s ponosom. Pri nastopu si videl celotno delo v telovadnici, od enostavnih gibov mlajše dece pa do težkih prostih in orodnih vaj članov. Če so prijale deklice z gracijoznostjo, dečki s strumnostjo, naraščajnice s skladnostjo, članice z lepoto gibov, pa je vendar bil višek dosežen s prostimi vajami članov, — kratko rečeno: precizno. Tudi moški naraščaj ni zaostal skoro nič. V devetih oddelkih je nastopilo 100 oseb, število, ki bi z ozirom na krajevne prilike morda moglo biti že še nekoliko višje, pa vendar: pred tremi leti jih ni bilo več nego 30, — napredek torej velik, in ne samo v številu, tudi v delu in uspehu. Z veseljem konstatiramo, kako lepo napreduje društvo na zunan (Sokolski dom) in znotraj (delo v telovadnici), mislimo tudi, da ima ljudstvo lahko vse zaupanje v vodstvo in vadiitelje. Želimo pa tudi, da naj bi slični nastopi ne bili samo vsak lustrum enkrat. Naprej, naprej, — in še intenzivneje! —

Köpenick

Pred kakimi 25 leti je zaslovelo, do tedaj popolnoma neznano prusko mestece Köpenick po posledicah genialnega podviga čiviljarskega mojstra Vogta, ki je s kapetansko uniformo postavil na glavo celo mesto. Sedaj pa je bil objavljen soglasen sklep köpeničkih občinskih očetov, da spremeni Köpenick svoje ime. Kaj je vodilo modre občinske očete k temu koraku, še ni docela znano. Saj so 25 let mirno prenašali na tako čuden način pridobljeni sloves svojega mesteca. Morda je bil neposredni vzrok Zuckmayerjeva drama »Stotnik Köpenick«.

Kaj bo dejalo k temu sklepu prusko notranje ministrstvo, še ni znano. Najbrže bo izpolnilo željo toliko preizkušanih Köpeničanov. Vsekakor pa bo to opasen precečenčni slučaj, če bo postala moda, da se bodo pričela prekrščevati mesta in vasi zaradi neumnosti, ki so se izvršile v občinski hiši. V tem pogledu so prebivalci mesta Schilde na Pruskem že potrpežljivejši. Saj prenašajo mirne duše že več kot štiri sto let sloves pruske Eudalje vase.

Morska riba v moderni prehrani

Od sedanje hrane zahtevamo predvsem, da bodi redilna, okusna, lahko prebavljiva in zdrava in kar je še najvažnejše, da ne obremenjuje preveč naših žepov. Vsaka enostranost v prehrani je seveda škodljiva, kajti samo pogoste izpremembe v hrani morajo nuditi našemu telesu ono, kar potrebuje.

V Nemčiji se vsekakor bolj zdravo meso morske ribe zapostavlja na račun drugega, čeprav so morske ribe okusnejše, bolj zdrave in lažje prebavljive kakor drugo meso. V ribjem mesu je namreč mnogo več tega, kar potrebuje naše telo: beljakovine, fosfora, joda in posebno vitaminov. Morska riba ni samo izvrstna jed za vse sloje, temveč je posebno priporočljiva še za bolniške kuhinje, ker so ribe jako prebavljive. V ribjem mesu je namreč: 96 odstotkov dušika, 91 masti, 97 ogljikovih hidratov in 77 mineralnih sestavin.

V moderni prehrani se posveča zato ribjemu mesu mnogo večja pozornost kakor poprej, posebno, ker ribje meso dosti bolj podpira funkcije za vzdrževanje našega telesa kakor ostalo meso.

Glavni uredniki ne smejo biti poslanci.

V Egiptu je izšel nov tiskovni zakon, čegar namen je, da čineji število v Egiptu izhajajočih dnevnikov. Dalekosežna pomena je vrh tega zlasti prepoved, da noben poslanec ne more in ne sme biti glavni urednik katerega lista. Kot najstarij starost za glavne urednike je določeno dovršeno 25. leto.

Sport

Poletna kolesarska dirka »Poštele«.

Kolesarsko društvo »Poštele« v Radvanju je priredilo v nedeljo poletno dirko za klubovo prvenstvo. Proga je bila 46 km dolga in je vodila od gostilne Ševeder na Teznu po ptuiski cesti do Hajdine, odtam na Fram in v Radvanje, kjer je bil pri gostilni Lobnik cilj. Proga je bila jako težavna in na nekaterih mestih tako slaba, da je bilo jako težko voziti z dirkalno brzino, kar tudi pričajo rezultati. Radi slabe proge so se tudi nekateri dirkači občutno poškodovali. Štartala sta dva oddelka in sicer oddelek seniorjev in oddelek juniorjev. Rezultati so sledeči: Seniorji (3 konkurenti): 1. Ružič Vilko v času 1:43:30; 2. Rotner Alojz: 1.43.31; 3. Koban Joško: 1.58.41. — Juniorji (7 konkurentov): 1. Florjančič Joško 1.43.51; 2. Orešnik Mirko 1.53.35; 3. Ranftl Maks 2.7.30.5; 4. Žunko Joško 2.37.30. Vsi, ki so prišli na cilj, so dobili častne kolajne, prvi senior poleg zlate kolajne še srebrn pokal, ter je bil proglašen za prvaka kluba, junior pa je dobil poleg kolajne popolno opremo za kolo. Dirko sta vodila g. Ružič kot predsednik, g. Pelikan kot dirkalni vodja, Koturaški pododbor pa je zastopal gosp. Lešnik.

12 urna kolesarska dirka v Zagrebu.

V nedeljo se je vršila v Zagrebu 12 urna kolesarska dirka in sicer na dirkališču v Černomeru. Rezultati so bili naslednji: Juniorji: 1. Krancetič (Gradjanski, Zagreb) 226 krogov po 800 m (180.8 km); 2. Ščerbec (Gradjanski, Zagreb) 225 krogov (180 km); 3. Remenar (Orao, Zagreb) 225 krogov (180 km); 4. Štefan Rozman (Perun, Maribor 224 krogov (179.4 km); 5. Davidovič (Orao, Zagreb) 223 (178.4 km); 6. Bruno Faninger (Poštele, Radvanje) 223 (178.4 km). Seniorji: 1. Ivkovič (Giurgievac) 460 krogov (367.2 km); 2. Mihec (Sokol, Zagreb) 459 (367.2 km); 3. Ormuž (Železničar, Zagreb) 458 (366.4 km); 4. Erdely (Subotica) 449 (359.2 km).

Tekmovanje za nogometno državno prvenstvo

se v nedeljo dne 26. t. m. nadaljuje. Igrale se bodo tekme: v Zagrebu: Hašk: Primorje; v Splitu: Hajduk: Gradjanski; v Beogradu: Soko: BSK; v Sarajevu: Sašk: Jugoslavija; v Šabcu: Mačva: PSK; v Subotici: Bačka: Gradjanski; v Osijeku: Slavija: Sand in v Vel. Bečkerek: Obilšč: Vojvodina.

Male sportne vesti.

Ladoumeque je postavil v Parizu nov svetovni rekord na 2000 m v času 5:21.8. Prejšnji rekord je bil 5:23.4.

Na velikem lahkoatletskem mitingu v Stockholmu je Ladoumeque postavil nov svetovni rekord in sicer na 2000 yardov v času 4:52. Stari rekord (iz leta 1903) je imel Anglež Shrubbs (5:7.2).

Pri ameriških lahkoatletskih prvenstvih tekmar je zmagal v metu krogla Brix s 15.45 m.

Madžarski Ujpest doživlja v Južni Ameriki poraz za porazom; tako je izgubil v Montevideu 3:1. Tudi drugi madžarski klub Ferencvaroš je bil v Sao Paulo od brazilske reprezentance poražen 6:1.

V nedeljo se je v Budimpešti vršila medmestna lahkoatletska tekma Budimpešta: Berlin. Zmagal je Berlin 59:31.

V medconskem finalu za Davisov pokal med Anglijo in Ameriko je zmagala Anglija 3:2. Anglija bo po tej zmagi nastopila v finalu za Davisov pokal s Francijo.

Medmestna nogometna tekma Dunaj-Zagreb se bo vršila dne 13. avgusta v Zagrebu.

Francozinja Godard je plavala 400 m prosto 5:49.6. Masson je dosegla na 200 m prsno čas 3:29.4. K tema novima francoskima rekordoma moramo prišteti še Taroisovo svetovno znamko na 300 v 3:27.6.

Tajni brezžični prenos slik.

V francoski akademiji znanosti je imel nedavno general Ferrie obširno predavanje o aparatu, ki ga je iznašel za tajni brezžični prenos slik. Iznajdba bo imela velik pomen za vojaške operacije, ker je aparat tako majhen, da ga lahko vzame na krov vsako letalo, ki bo z njegovo pomočjo lahko tako oddajalo trenutne slike o položaju na fronti ali premikanju čet itd.

M. Zevcevič

V senci jezuita

Egrovinski roman.

162

Kralj se je zdrnil.

»Ona!« je dejal besno... »Naj se pobere k hudiču! Ali pa... naj vstopi!...«

Trenutek nato je stopila vojvodinja smehljajočega obraza v kraljev kabinet.

Obenem z njo je vstopil tudi Mongomeri, ki ga je bil poklical Franc I. k sebi.

Kralj je pomolil kapitanu pergament, na katerega je bil pritisnil pečat.

»Mongomeri,« je dejal, »prečitajte ta pergament in glejte, da se zgodi, kakor je v njem zapisano.«

»Oficir je preletel pisanje s pogledom.

»Ali je nujno, sir?« je vprašal nato.

»Nujno,« je rekel kralj, nekoliko pomirjen po tem svojem odločnem koraku. »Idite in počakajte, da vas pokličem.«

Mongomeri je razumel, poklonil se in odšel.

Vest, da je padla vojvodinja v nemilost, se je razširila bliskoma kakor ogenj v smodnišnici.

Ona se je bila ozrla z ostrim pogledom na pergament. Prečitati ga sicer ni mogla, toda kraljev ton in Mongomerijevo presenečenje ji nista pustila dvoma.

Stopila je h kralju in položila svojo roko na njegovo:

»Franc, ali se zelo srdite na me?«

S tem, da je izključila iz svojih besed sleherno etiketo in nastopila ne kot podanica, marveč kot ljubimka, je pokazala Ana tisto svojo spretnost, zaradi katere jo hvali več zgodovinarjev onega časa kot eno izmed najboljših diplomatov.

»Madam,« je rekel kralj hladno, »hoteli ste govoriti z mano. Dovolil sem vam avdijenco, Toda požurite se...«

»Požurite se,« je vzklila vojvodinja, »zakaj Mongomeri čaka nestrpnost — kaj ne da sir? Ali mu je naročeno, da me pahne v kako ječo? Ali me ima odvesti v pregnanstvo? Govorite, vendar, sir! Govorite glasno, kakor govorim jaz, da bodo vsaj vedeli ljudje, da je na francoskem dvoru vdanost izročena kraljevski kaprici na milost in nemilost in da je lahko človek, ki tvega za kralja svoje življenje, že jutri izobčen ali obglavljen... Ah, Franc, ali je to plačilo za moje zvesto in stanovitno prijateljstvo?... Kaj mi pa očitata? Morda to, da nisem več lepa? Res, to je velika nesreča; kljub temu pa sem se drznila upati, da bo moja vdanost — ljubezen si ne upam več reči — poplačana nekega dne drugače kakor z nalogo, ki ste jo dali Mongomeriju! In to baš v trenutku, ko sem izkazala kralju uslugo... novo uslugo, sir!«

Vojvodinja Etanpska je poznala Franca I. kakor slab krajcar.

Vedela je, da obstoja pravo bistvo njegovega značaja v neozdravljivem egoizmu.

In vrgla je svoje poslednje besede kralju kakor vabo, hlineč takoj na to umikanje — kakor je že od nekaj navada pri ženskah.

»Z Bogom, sir,« je dejala z glasom, kakor da bi se premagovala obupno, da ne zahteva... »Z Bogom Franc! To, kar sem vam hotela povedati, bi zdaj ne imelo več pomena... Z Bogom!...«

Kralj jo je prijel za roko. Beseda »nova usluga«, je bila vzbudila njegovo pozornost; zakaj nikdar poprej se Ana še ni bila pohvalila s tem, da bi mu bila koristila.

»Pustite me, sir!« je rekla in si zakrila oči z drugo roko, ki je bila ostala prosta.

»Eh, smrt božja, madam, kakšna muha vas je pričala? Kdo vam pravi, da vam kanim zlo?«

»Sir... ali si upate vzeti Mongomeriju pergament, ki ste mu ga dali prej, in mi ga pokazati?«

Braneča se kralju, se je vojvodinja vendarle pripravljala že zdaj, da mu pade v naročje, kadar bo ugoden trenutek.

Ana je bila ženska čudovite lepote; edina Diana Poatješka se je mogla meriti z njo.

Niti na njenem obrazu, niti na grlu, niti na krasnih rokah nisi opazil znake starosti ali zrele dobe ženstva. Opojna vonjava je puhtela iz njenih las.

Prelepe oči so se ji topile v solzah, ki so jih delale še svetlejše in omamnejše.

Sicer pa toliko umetnosti niti ni bilo treba za Franca, ki se je tresel kakor kužek, če je le zagledal konec ženskega krila na ovinku hodnika v svoji palači.

»No, no,« je zajecjal, »ne bodi huda...«

To je bil začetek poraza!

»Tisti pergament, sir!« je mrmrala vojvodinja z zamirajočim glasom.

»Mongomeri,« je zaklical kralj.

Gardni kapitan, ki je čakal za vrati, je stopil v kabinet.

Ze po zunanjosti kralja in vojvodinje je ugenil, kaj se je zgodilo.

»Kje imate ukaz, ki sem vam ga izročil?«

»Evo ga, sir.«

»Uničite ga, ker ga prekličem.«

Vojvodinja je iztegnila roko, da se polasti pergamenta, toda že ga je bil vrzel Mongomeri v peč, kakor da ni opazil geste vojvodinje Etanpske.

»Idite, Mongomeri,« je rekel kralj nato ter pogledal svojega favorita s tako mllostnim usmevom, da bi bili prebledeli od zavisti vsi dvorjani, če bi ga bili videli.

»Gospod De Mongomeri je res duhovit mož,« je dejala vojvodinja.

»Vdan vojak je,« je menil kralj. »Gledati hočem, da ga spravim više... V pergamentu pa ni bilo itak nič zanimivega za vas. Le ker ste se vznemirjali zaradi njega, me veseli, da ni več sledu o njem... Ali niste rekli prej...«

»Da sem vam storila uslugo? Da, sir, uslugo, kakršne je zmožna samo moja vdanost...«

»O vaši ljubezni, draga Ana, nisem dvomil še nikoli...«

»Ah, Franc, koliko časa že nisem slišala take besede iz vaših ust. Kar prerajam se! Oh, koliko dni in noči sem prejkala...«

»Vaše oči so lepe kljub temu in solze niso zmanjšale njihovega bleska,« je rekel kralj z večjo galantnostjo nego prepričanjem. »Tak, kaj je bilo tisto?«

»Sir, ona ženska, ona revica, ki je streljala nanjo ena izmed vaših straž...«

Kralj je namršil obrvi.

Te besede so ga spomnile danega povelja in s tem tudi dveh drugih stvari; njegovega sovraštva do Feronke in njegovega strahu pred Manfredom.

Stresel je glavo, kakor da hoče prepoditi to skrb.

»No,« je vprašal, »pa kaj je s tisto žensko?«

»V grad, so jo prenesli, sir...«

»V grad!« je vzklil kralj presenečen.

V stanovanje vojvodinje Fontenbloške. In baš to sem vam hotela povedati, mlada vojvodinja je hotela... zahtevala je, naj prenese to beračico k njej. Zdi se mi, sir, da se poznata... da, prepričana sem, da bi bilo dobro, ako greste pogledat to žensko...«

»Tako pojdem!« je vzklil Franc I. v veliki razburjenosti.

»Idite torej, sir, in spominjajte se vsaj, da me je gnala vdanost do vas tako daleč, da sem ravnala zoper glas svojega lastnega srca!«

Franca I. se je polastila trenutna ganjenost, kar je

bila pri njem redka prikazen.

Prijel je vojvodinjo za obe roki in zamrmral:

»Pravzaprav res ne ljubim nobene druge kakot vas!«

Nato je stekel naglo v Žiletino stanovanje.

Vojvodinja Etanpska je bila izvršila mojstrsko delo ženske, prebrisanosti in smelosti. Ne le, da ni bila zinila niti ene ljubosumne besedice zoper Žileto — in te ljubosumnosti se je kralj bal — marveč napravila se je zaščitnico kraljeve ljubezni do Žilete.

Odslej ni moglo ostati v kraljevem srcu nobenega prostora več za sum in nezaupanje!

In ona Ana, je bila odslej zakonita metresa, prizanesljiva ljubimka, ki zapira oči nad kratko kapric, ker ve, da je dovolj močna in more to storiti!

Margentino so bili prenesli v malo sobico, ki si jo je bila izbrala Žileta za bivališče.

Grajski ranocelnik je bil razgalil Margentinine prsi in ji ogledal rano, ki se je nahajala tik nad desnno grudjo.

Častne dame so se bile umeknile z vsemi znaki žaljene sramežljivosti.

Žileta pa je ostala.

Hotela je sama pomagati ranocelniku.

»Kaprica visoke dame!« je zagodrnjal mož.

Nato si je ogledal rano.

»Mislim, da bo bolnica čez dobrih par dni spet na nogah,« je izjavil nazadnje.

In, nadaljujoč svojo preiskavo, je rekel Žileti:

»Dvignite ji nekoliko glavo... ostanite tako.«

Žileta je položila pokorno obvede roki pod Margentinino glavo in jo držala kvišku, dočim je ranocelnik izmival in obvezaval rano.

Med tem je Margentina odprla oči.

Njen prvi pogled — mešanica dvoma, neskončnega začudenja in radosti — se je uprl v Žileto.

»Uboga žena,« je dejala deklica, kako se počutite?«

»Dobro, prav dobro...« je rekla Margentina, »Nikoli mi še ni bilo tako dobro...«

In venomer je požirala Žileto z očmi.

»Tako, zdaj sem gotov!« je rekel ranocelnik. Ako bo mirna in se nihče ne dotakne obveze, jamčim za točno ozdravljenje.«

Odšel je.

Zdaj je pogledala Žileta okrog sebe in zapazila, da ni v sobi nikogar več.

Zaprla je vrata in sedla smehljaje k Margentinu.

»Kje sem tu?« je vprašala Margentina.

»V Fontenbloškem gradu,« je odgovorila Žileta z milim prijaznim glasom.

Drget je izpreletel Margentino.

»V gradu,« je zamrmrala, »Ah, da... to je grad francoskega kralja, kaj ne, da?«

»Da, gospa.«

Tako sta se razgovarjali tiho in mirno, brez vidnega razburjenja, dasi je čutila sleherna izmed njihju glasu svoje sobesednec zamolkel globok nemir.

Margentina je premagovala čustva, ki so izbruhalo v njej s tem neodoljivejšo silo, čim se je zdaj popolno in jasno zavedala teh čuvstev in njih moči.

Zdelo se je, kakor da je stražnikov strel zajel njeno blaznost in jo uničil.

Z osuplostjo, sorodno grozi, je opazala, da razmišlja povsem pametno: zaznavala je jasnost, red in logiko v svojih mislih; zavedala se je, da postaja spet ravnateljica svojega spomina.

Kakor v naglem snu se je obnovilo pred njenim duševnim očesom njeno potovanje iz Pariza v Fontenblo; spet se je videla, kako čaka prihoda svojega ljubimca — kralja! — in ponovila si je besede vojvodinje Etanpske:

»To je tvoja hči! Tvoja Žileta!«

Ali že veste, da pere »Triumf« Pavel Nedog ovratnike tako lepo, da izgledajo kot novi?

Interesente brez razlike starosti v tu- in inozemstvu (karenčna doba 1 leto) sprejema Vzajemna pomoč, Koroška 41 I. 2103

Lepo solčno stanovanje, sobo, kuhinjo in shrambo oddam. Magdalenska 34. 2105

Komfortno, krasno stanovanje obstoječe iz 4 sob, 1 prostorna predoba, 1 kopalnica, 1 soba za služkinjo in pritliklinami oddam s 1. septembrom. Ponudbe na oglasni oddelek »Večernika« pod šifro A. P. 2104

Opremljeno sobo s štedilnikom išče samska vpokojenka. Ponudbe pod »Čisto« na upravo »Večernika«, 2100

Krasno otroško posteljo prodam. Vprašati Maribor, Koroška c. 50 I. 2101

Iščem sobo za takoj, zračno, s posebnim vhodom blizu kolodvora za prenočišče. Ponudbe na upravo pod »Takoja«. 2102

nastopniki se sprejmejo

Sprejemem mlado šiviljo, večšo v šivanju moškega in ženskega perila, plača po dogovoru, hrana in stanovanje v hiši, mesto stalno. Vprašati R. Valentič, Zagreb, Vlaška ul. 15. 2106

Kopalne čevlje od Din 20.— naprej. Eksportna hiša »Luna«, Maribor, Aleksandrova cesta.

Profesor poučuje srednješolce za popravne izpite iz francoščine, latinščine, slovenščine in nemščine. Marljina ulica 25, pritičje. 1932

Rabljene avto in moto gumi plašče kupuje v vsaki količini mehanična delavnica Justin Gustinčič, Tattenbachova ul. 14. 1566

Kovčke za potovanje, ročne torbice, aktovke, listnice, denarnice, nogometne žoge, nahrbtnike, športne pasove itd. nudi v največji izbiri in najnižji ceni. Ivan Kravos, Aleksandrova 13. Maribor. 1856

Vinotoč Jerič v Počehovi odprt. Dohod je zelo prijeten tudi skozi grajski gozd 1926

Kopalne obleke od Din 45.— naprej. Eksportna hiša »Luna«, Maribor, Aleksandrova cesta.

Sobo in črkostikanje, vedno najnovejši vzorci na razpolago izvršuje poceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ulica 3 za kavarno »Astorla«. X

TRGOVINA „BONBON“

STOLNA ULICA ŠTEV. 1

SE JE PRESELILA V

VETRINJSKO ULICO 12

V HIŠO GOSTILNE ZELZER (PRI KRONI)